

Magdalena Wełnic

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego

ORCID: 0000-0003-3365-4038

Nowoczesna gospodarka wodna w świetle prawa, ekonomii i techniki

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej w Mrągowie (11–13 czerwca 2026 roku)

W dniach 11–13 czerwca 2026 r. Mrągowo stało się miejscem ogólnopolskiej debaty poświęconej najważniejszym wyzwaniom stojącym przed sektorem wodociągowo-kanalizacyjnym. Konferencja naukowa pt. „Prawo, ekonomia i technika w zarządzaniu zasobami wodnymi – wyzwania regulacyjne i infrastrukturalne sektora wodociągowego” została zorganizowana przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie, a odbyła się pod patronatem naukowym Wydziału Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który był również jej współorganizatorem.

Wychodząc od tego nietypowego z uwagi na położenie obu miast – Mrągowa i Bydgoszczy – połączenia, w kontekście tematyki konferencji, nie sposób nie odnieść się do związków obu tych miast z wodą. Bydgoszcz od wieków żyje w ścisłej symbiozie z wodą, przepływają przez nią dwie rzeki: Brda i Wisła. Jednym z najważniejszych dzieł hydrotechnicznych XVIII wieku stał się Kanał Bydgoski¹, który niestety w latach 70. XX wieku został częściowo zasypany². Do dziś jednak mieszkańcy i turyści mogą korzystać z przepięknych terenów

¹ M. Chamot, *Dziedzictwo kulturowe Bydgoskiego Węzła Wodnego* [w:] *Dziedzictwo przemysłowe Bydgoszczy – nadzieje i dylematy*, red. R. Nowicki Bydgoszcz 2018, s. 33, https://kpbk.umk.pl/Content/230072/PDF/dziedzictwo_%20do%20druku_popr.pdf#page=33 [dostęp 20.09.2026].

² T. Izajasz, *Rok Kanału Bydgoskiego*, „Kronika Bydgoska” 2014, nr 35, s. 638, <https://czasopisma.ukw.edu.pl/index.php/kronika-bydgoska/article/download/1375/1433> [dostęp 20.09.2026].

wokół kanału rozciągających się niemal od centrum miasta do jego obrzeży. Kanał Bydgoski w ówczesnych czasach stworzył nowe szlaki handlowe i uczynił z Bydgoszczy ważny port śródlądowy.³ Nie bez przyczyny Bydgoszcz nazywa się „polską Wenecją”. Woda do dziś kształtuje krajobraz miasta poprzez liczne kanały, śluzy i nadrzeczne bulwary.

Podobnie woda stanowi naturalny skarb miasta Mrągowo, które jest położone w samym centrum Mazur, krainy tysiąca jezior. Lokacja miasta w tym obszarze związana była m.in. ze szlakami transportowymi i komunikacyjnymi między jeziorami Czos oraz Magistrackim Dużym i Magistrackim Małym.⁴ Jeśli Bydgoszcz wykorzystwała wodę do handlu i transportu, to Mrągowo uczyniło z niej swój naturalny skarb przyciągając żeglarzy, wędkarzy i innych miłośników atrakcji wodnych.⁵ Woda jest tu przede wszystkim źródłem turystyki i rekreacji tworząc lokalną gospodarkę. Jednocześnie liczne rozlewiska, czyste jeziora, mokradła i torfowiska stanowią naturalne zbiorniki retencyjne oraz bardzo dobre środowisko naturalne dla wielu gatunków ryb i ptaków.⁶

Choć Bydgoszcz i Mrągowo łączy woda, każde z tych miast wykorzystało ją w nieco inny sposób. Przy okazji konferencji oba miasta dość nieoczekiwanie połączyły się za m.in. sprawą inicjatywy dr. hab. Marka Salamonowicza, który jako pracownik Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego współpracuje także z ZWiK Sp. z o.o. w Mrągowie. Dzięki wspólnej inicjatywie obu podmiotów na konferencji udało się zgromadzić blisko 100 uczestników z całego kraju. Byli to zarówno przedstawiciele świata nauki, administracji publicznej, instytucji regulacyjnych, jak i praktycy branży wodno-kanalizacyjnej. Wydarzenie miało również szczególny wymiar jubileuszowy, ponieważ towarzyszyło obchodom 30-lecia działalności mrągowskiego przedsiębiorstwa wodociągowego – Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie pod przewodnictwem jej dyrektora mgr. inż. Andrzeja Wołosza.

³ Z. Zyglewski, *O albumie „Kanał Bydgoski. 250 lat historii” słów kilka*, „Kronika Bydgoska” 2025, t. 46, s. 320, <https://czasopisma.ukw.edu.pl/index.php/kronika-bydgoska/issue/view/222> [dostęp 19.06.2026].

⁴ *Mrągowo*, red. hist. R. Czaja, red. kartogr. Z. Kozieł; seria Atlas historyczny miast polskich. Mazury, z. 3, Toruń 2016, s. 5, <https://atlasmiast.umk.pl/atlas/mragowo/> [dostęp 19.06.2026].

⁵ Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, Olsztyn 2016, s. 9, <https://bip.warmia.mazury.pl/409/strategia-rozwoju-turystyki-wojewodztwa-warmińsko-mazurskiego-do-roku-2025.html> [dostęp 19.06.2026].

⁶ M. Olszowska, *Uroki Mazur*, „Wszechświat” 2022, t. 123, nr 1-3, s. 88-89, <https://wszechswiat.ptpk.org/index.php/wszechswiat/issue/view/52> [dostęp 20.09.2026].

Program konferencji został zbudowany wokół trzech wzajemnie przenikających się obszarów: prawa, ekonomii oraz techniki. Taka interdyscyplinarna formuła pozwoliła na wieloaspektowe spojrzenie na problemy, z jakimi mierzą się współczesne przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne odpowiedzialne za zaopatrzenie mieszkańców w wodę oraz odprowadzanie ścieków jak również te, które w inny sposób wspomagają system zaopatrzenia w wodę. Jednocześnie konferencja ta stanowiła rzadką okazję dla naukowców zupełnie różnych dziedzin i uczelni wyższych do spotkania oraz wymiany opinii i doświadczeń.

Konferencję otworzył dyrektor ZWiK Sp. z o.o w Mrągowie mgr inż. Andrzej Wołosz, który przedstawił tematykę konferencji i wyraził radość z możliwości zgromadzenia przedstawicieli tak wielu środowisk wokół jednego tematu – wody. Następnie głos zabrała Prodziekan Wydziału Prawa i Ekonomii UKW dr Maryla Bieniek-Majka, która pogratulowała dyrektorowi ZWiK Sp. z o.o. w Mrągowie jubileuszu i tak cennej inicjatywy stanowiącej przestrzeń do dialogu między teorią a praktyką. Część merytoryczną rozpoczęło wystąpienie Pawła Sikorskiego – prezesa Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”, które poruszało m.in. strategię, jakie z punktu widzenia ekonomicznego powinny być podejmowane w związku ze zmianami legislacyjnymi w branży wodociągowo-kanalizacyjnej. Jednocześnie przedstawione zostały wyniki najnowszej ankiety dotyczącej kondycji finansowej przedsiębiorstw wod.-kan, przeprowadzonej przez Izbę wśród 180 podmiotów na terenie całej Polski.

Kolejne wystąpienie Ewy Kamińskiej – Dyrektor Departamentu Ochrony Wód w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, było poświęcone źródłom i możliwościom w zakresie pozyskiwania środków do finansowania (w tym w programie FEnIKS) różnego rodzaju inwestycji i przedsięwzięć w obszarze infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej. Stanowiło ono również okazję do zaprezentowania danych na temat dotychczas wypłaconych już środków z różnego rodzaju programów i funduszy. Odnosząc się do branży wodociągowo-kanalizacyjnej prelegentka wskazała, że dzięki tym środkom od 1989 roku powstało m.in. 910 oczyszczalni ścieków i 89 tysięcy km kanalizacji.

W kolejnych panelach konferencyjnych głos zabrali przedstawiciele 5 ośrodków naukowych z różnych części kraju: oprócz dużej reprezentacji naukowców z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy byli to naukowcy z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Białostockiego i Politechniki Białostockiej.

Znaczną część obrad w pierwszym dniu poświęcono zagadnieniom legislacyjnym i regulacyjnym. Otwierający konferencję panel został poświęcony aktualnym problemom prawnym w branży wodociągowo-kanalizacyjnej. Jako pierwszy głos zabrał prof. dr hab. Bartosz Rakoczy, który poruszył kwestie dotyczące konsekwencji nowelizacji ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków dla przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Akcentował m.in. problemy interpretacyjne związane z nowymi ustawowymi pojęciami, takimi jak chociażby dostawca wody rozważając, które z rozwiązań ustawowych przyjęły się, a które wymagają zmian. Problematykę funkcjonowania przedsiębiorstw wod.-kan. w kontekście kontroli prowadzonych przez inspekcję ochrony środowiska przybliżył dr hab. Zbigniew Bukowski. Przedstawił zasady i cele przeprowadzanych kontroli, omówił dotychczas opublikowane dane statystyczne dotyczące kontroli oraz wnioski jakie z nich wynikają dla branży wod.-kan. Dwa kolejne wystąpienia odnosiły się szczególnie do praktyki stosowania prawa. Uczestnicy mogli zapoznać się z analizą dotyczącą prawnych aspektów zagospodarowania osadów ściekowych, przedstawioną przez radcę prawnego dr. Jędrzeja Bujnego. Zasadniczą częścią wystąpienia były konkretne zmiany w przepisach wykonawczych dotyczących komunalnych osadów ściekowych oraz przepisów przejściowych. W czwartym wystąpieniu pierwszego panelu adwokat dr Magdalena Wełnic przedstawiła zagadnienia poświęcone granicom odpowiedzialności deliktowej przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Istotnym elementem referatu było omówienie rozbieżności w orzecznictwie oraz kluczowych elementów pozanormatywnych jakie brane są pod uwagę przy ustaleniu możliwości uwolnienia się przedsiębiorstwa wod.-kan. od odpowiedzialności cywilnej. Dyskusję na zakończenie panelu moderował dr Jędrzej Bujny.

Kolejny panel dotyczył kwestii ekonomicznych. Prof. dr hab. Sławomir Kamosiński w ciekawym wystąpieniu zwrócił uwagę na rolę budowania marki przedsiębiorstw świadczących usługi publiczne, pomimo ich monopolistycznej pozycji. Wskazał na znaczenie reputacji i zaufania społecznego w działalności sektora komunalnego i możliwości ich wykorzystania wśród społeczności lokalnych. Z kolei dr Bogumiła Ropińska mówiąc o wyzwaniach związanych z regulacją taryf wodno-ściekowych w warunkach zmienności gospodarczej czy wręcz szoków ekonomicznych wskazywała na niedoskonałości aktualnych rozwiązań w tym zakresie. Omówiła kryzysy jakie wystąpiły w branży w okresie 2021–2025 wskazując, że taryfy powinny stać się również narzędziem ochrony infrastruktury krytycznej. W trzecim wystąpieniu drugiego panelu dr Maryla

Bieniek-Majka omówiła korzyści, jakie wynikają ze spółdzielczości energetycznej przedstawiając dane, które wskazują ten rodzaj działania jako skuteczne narzędzie ograniczania kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Przedstawione zostały dane ekonomiczne i statystyczne poczynając od roku 2016, kiedy to pojawiło się pojęcie spółdzielni energetycznej. Panel zakończyła dyskusja moderowana przez mgr. Grzegorza Gałabudę – ekonomistę specjalizującego się w finansach przedsiębiorstw komunalnych.

Ostatni popołudniowy panel swoją tematyką obejmował zagadnienia związane z cyberbezpieczeństwem, zarządzaniem i niebezpieczeństwami związanymi z dostawą wody pitnej. Wystąpienia wpisujące się w tę tematykę miały zróżnicowany charakter. Jedną z najbardziej istotnych kwestii były międzynarodowe standardy dotyczące jakości wody. Dr hab. Maciej Nyka przedstawił temat obecności substancji endokrynnie czynnych w wodzie pitnej. Omówił wyzwania, jakie w związku z tym związane są z wdrożeniem dyrektywy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a w szczególności omówił dopuszczalne poziomy spożycia różnego rodzaju substancji i związków chemicznych, jakie mogą występować w wodzie pitnej z perspektywy pojawiających się chorób. Z kolei prof. dr hab. Elżbieta Zębek omówiła standardy jakości wody w świetle implementacji nowych regulacji europejskich, w szczególności unijnej dyrektywy 2020/2184/UE, ze szczególnym uwzględnieniem zawartości mikroplastiku w wodzie. Przedstawiła też założenia dyrektywy w kontekście całościowego i opartego na ryzyku podejścia do bezpieczeństwa wody porównując je z dotychczasowymi standardami polskimi.

Infrastruktura przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych stanowi infrastrukturę krytyczną m.in. z punktu widzenia jej kluczowego znaczenia dla państwa i społeczeństwa. W obliczu ogólnoswiatowych niepokojów i napięć, jak również konfliktu, jaki toczy się bezpośrednio za granicą Polski, znaczenia nabierają kwestie dotyczące cyberbezpieczeństwa. Aktualne wyzwania związane z wdrażaniem dyrektywy NIS2 oraz zmianami w krajowym systemie cyberbezpieczeństwa omówił w budzącym szczególne zainteresowanie wystąpieniu dr hab. Marek Salamonowicz. Prelegent omówił definicję podmiotu kluczowego i podmiotu ważnego w kontekście obowiązku samoidentyfikacji i wpisu do wykazu oraz kosztów dostosowania się przedsiębiorstw wod.-kan. do nowych przepisów.

W dyskusji na zakończenie ostatniego panelu pierwszego dnia konferencji prelegenci i eksperci próbowali odpowiedzieć na pytanie – kluczowe

z perspektywy finansowania przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych: „Prawo i ekonomia – jak pogodzić misję z rynkiem?”

Drugi dzień konferencji poświęcony został przede wszystkim aspektom technicznym omawianym pod hasłem przewodnim: Inżynieria i Nowoczesne Technologie. Naukowcy z Politechniki Białostockiej dr hab. Wojciech Dąbrowski i dr hab. Dariusz Boruszko przedstawili referat zatytułowany: „Gospodarka ściekowa i osadowa - problemy, wyzwania i sukcesy”. W szeroko zakreślonym wystąpieniu odpowiadali na postawione sobie pytanie, na jakim miejscu kształtuje się Polska na tle innych krajów Unii Europejskiej pod względem oczyszczania ścieków i rozwiązań technicznych dotyczących gospodarki wodnej. Porównywali polski system z systemami stosowanymi na świecie. Dużą ciekawość wzbudziły też zagadnienia używania wody uzdatnionej do podlewania trawników oraz odzyskiwania wody do produkcji piwa.

Ostatnie wystąpienie dr Magdaleny Rutkowskiej-Sowa dotyczyło związków przedsiębiorstw branży wod.-kan. z prawem patentowym. Prelegentka wyjaśniała zarówno korzyści z tzw. green claims w kontekście przepisów unijnych, jak również obowiązki w zakresie wykazania ekologiczności, w przypadku powoływania się na ochronę i dbałość o klimat lub działanie ekologiczne przez przedsiębiorstwo wod.-kan.

Całość konferencji została zwieńczona debatą przedstawicieli wszystkich trzech dziedzin naukowych. Dyskusja doprowadziła zarówno prelegentów, ekspertów, jak i uczestników do wniosku, że nowoczesna gospodarka wodna wymaga współpracy środowisk naukowych i środowisk branżowych oraz współpracy między specjalistami z zakresu prawa, ekonomii i techniki. Szczególną wartością konferencji była możliwość bezpośredniej – także kularowej – wymiany doświadczeń pomiędzy środowiskiem naukowym, regulatorami, przedstawicielami instytucji finansujących oraz praktykami odpowiedzialnymi za codzienne funkcjonowanie infrastruktury wodnej. Podsumowując można stwierdzić, że inicjatywa w postaci konferencji zorganizowanej przez dwa różne podmioty: uniwersytet i spółkę komunalną, była udanym przedsięwzięciem. Pozwoliła nie tylko śledzić najnowsze kierunki rozwoju technologicznego i częste oraz zróżnicowane zmiany w otoczeniu prawnym, lecz także tworzyć przestrzeń do merytorycznej dyskusji. Konferencja w takim kształcie tematycznym wytworzyła przestrzeń konfrontowania różnych perspektyw oraz wypracowywania potencjalnych rozwiązań odpowiadających na wyzwania stojące przed branżą w najbliższej perspektywie. W obliczu szybko zachodzących przemian gospodarczych i technologicznych, ale i powstawania nowych źródeł zagrożeń, tego

rodzaju debata stanowi istotny element budowania nowoczesnego, bezpiecznego i efektywnego systemu zarządzania zasobami wodnymi.

Jak stwierdził starożytny filozof Tales z Miletu przasadą wszelkiej materii jest woda, która jest początkiem i końcem świata – ziemia spoczywa na wodzie⁷. Wydaje się, że tematyka naukowa w obszarze wody jest nieskończona i będzie przedmiotem jeszcze wielu kolejnych, podobnych konferencji.

Bibliografia

- Chamot M., *Dziedzictwo kulturowe Bydgoskiego Węzła Wodnego* [w:] *Dziedzictwo przemysłowe Bydgoszczy – nadzieje i dylematy*, red. R. Nowicki, Bydgoszcz 2018.
- Izajasz T., *Rok Kanału Bydgoskiego*, „Kronika Bydgoska” 2024, nr 35.
- Legutko R., *Tales z Miletu o wodzie*, „Peitho/Examina Antiqua” 2017, nr 1(8).
- Mragowo*, red. hist. R. Czaja, red. kartogr. Z. Kozieł; seria Atlas historyczny miast polskich. Mazury, z. 3, Toruń 2016.
- Olszowska M., *Uroki Mazur*, „Wszechświat” 2022, t. 123, nr 1-3.
- Zyglewski Z., *O albumie „Kanał Bydgoski. 250 lat historii” słów kilka*, „Kronika Bydgoska” 2025, t. 46.
- Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, Olsztyn 2016.

⁷ R. Legutko, *Tales z Miletu o wodzie*, „Peitho / Examina Antiqua” 2017, nr 1(8), s. 81-82, 87, http://peitho.amu.edu.pl/wp-content/uploads/2017/11/Peitho-8-2017-04_Legutko.pdf [dostęp 22.06.2026].